

K Ö N Y V I S M E R T E T É S

Minősített élet elleni bűncselekmények nyomában Kriminálisztikai esettanulmány-gyűjtemény a Kádár-korszakból

In pursuit of criminal offences against life
A collection of forensic case studies from the Kádár era

Baráth Noémi Emőke

kriminológus, doktorandusz
Nemzeti Közszolgálati Egyetem,
Rendészettudományi Kar
barath.noemi.emoke@uni-nke.hu

Absztrakt

Cél: A tanulmány célja Dulai Péter könyvének ismertetése annak érdekében, hogy megismerje minden olyan olvasó, aki szeretne közelebbről megismerkedni a Kádár-korszak kiemelt emberöléseivel.

Módszertan: Az írás a recenzált mű alapján készített ismertetés.

Megállapítások: Az erőszakos bűncselekmények közül az emberölések mindig kiemelt figyelmet érdemelnek. Az már más kérdés, hogy mely szakma, miként tekint ezekre a bűntényekre. Ez a könyv felkavaró, de a szakmai és laikus olvasó számára is tartogat fordulatos esettanulmányokat.

Érték: A most bemutatott könyv életellenes bűncselekményeket ismertető értéktétel nélkül, alapos és részletes forráselemzésekkel. A könyvet olvasva nem lehet elkerülni, hogy ne tennénk fel a kérdést, hogy milyen motivációk, körülmények vezettek a különböző kegyetlen gyilkosságokhoz.

Kulcsszavak: kriminálisztika, gyilkossági esetek, motiváció, erőszakos bűnözés, könyvismertetés.

Abstract

Aim: The purpose of this study is to present Péter Dulai's book and to introduce the outstanding murders of the Kádár era to all readers.

Methodology: The article was prepared based on the analysis of the monography, it's a book review.

Findings: The violent crimes, homicides always deserve special attention. It is another matter which profession how views these crimes. It is disturbing but contains case studies with a twist for the professional and for lay reader as well.

Value: The presented book describes crimes against life, without value judgments, with thorough and detailed source analyzes. By reading the book, we can not avoid asking the question of what motivations and circumstances led to the various cruel murders.

Keywords: forensic science, homicid cases, motivation, violent crime, book reviews

Dulai Péter első könyve a „*Gyilkosság a panel tetején – Minősített élet elleni bűncselekmények a Kádár-korszakban*” címmel jelent meg 2021 szeptemberében, a Cser Kiadó gondozásában. A szerző bűnügyi újságírói tevékenységének új oldala teljesedett ki abban, hogy tíz gyilkossági esetet dolgozott fel a 1955–1982 közötti időszakból. Ugyan 1955 még nem a Kádár-korszak, de az első gyilkossági eset úgy kapcsolódott a másodikéhoz, ezért került be a gyűjteménybe. Az írás során Dulait kriminalisztikai végzettsége is segítette a bűntények minél szélesebb körű tényfeltárásában.

A könyv borítóján látható fekete-fehér helyszíni szemle fotó, amely egy panelházat ábrázol, sejteti, hogy itt „aktákat” fogunk látni, írógéppel rögzített nyomozati anyagokat, vallomásokat, ítéleteket. Érdekesség, hogy a borítókép arról a panelről készült, amelyre a kötet címe is utal.

Mint az később kiderül, egy felfoghatatlan és megmagyarázhatatlan hármas gyermekgyilkosság a címadó bűntény. Egy apa felvitte gyermekeit a tízeleletes ház tetejére, ahol egyik még meg is kérdezte-a férfit, hogy nem fogja őket ledobni? Ő azt válaszolta, hogy nem, de hazudott. Miután lelökte gyerekeit, lement és közölte a közben összegyűlt tömeggel, hogy „Én voltam”.

A könyvet kezünkbe véve a régi írógépek talpas betűit idéző tipográfia már előrevetíti, hogy a szerző 159 oldalon keresztül a Kádár-korszak bűnügyi aktái közül azokat az életellenes minősített bűneseteket tárja az olvasó elé, amelyek szakembernek és laikusnak is hasznos információkat tartalmaznak. A kötet tíz gyilkossági esetet ismertet.

Felmerül a kérdés, hogy vajon miért ezeket a minősített emberöléseket dolgozta fel Dulai? A válasz pedig abban rejlik, hogy ezek voltak a legtöbb felkutatható releváns adattal elérhető kiemelt emberölési ügyek a vizsgált időszakban.

A szerző munkamódszerét illetően egy alapos és fáradságos levéltározási adatgyűjtés eredményét láthatjuk. Még élő szakértők, hozzátartozók felkutatására is figyelmet fordított, így ez is része a könyvnek, nem csak a nyomozati anyagok, ítéletek, elkövetői vallomások. Több feldolgozott eset kapcsán az író maga is ellátogatott a bűncselekmények helyszínére, és szemléletesen leírja, hogy mi található ott napjainkban.

Az egyes bűnesetek egy-egy fejezetet ölelnek fel, amely tartalmazza a bűntények objektív leírását, majd ezek kiegészülnek korabeli újságcikkkel és nyomozati, bírósági dokumentumokkal, így néhol – a korabeli ábrázolásának megfelelően – akár az elkövetőt is láthatjuk. Hiányérzet keletkezett bennem, amikor ezen gyilkosok személyiségéről nem nagyon olvashattam – feltételezem, mert nem is voltak fellelhető pszichológiai jellemzések, vagy arra utaló információk. Mindez nem a szerzőnek róható fel, hanem a kor sajátossága.

Az első fejezet egy kéjgyilkosságot dolgoz fel, melynek elkövetőjét a szerző által idézett periratból ismerhetjük meg. A tettes mindent tagadott, majd kiderült, hogy további 14 esetben követett el nemi erőszakot. Elénk tárulnak a bizonyítékok, amelyek a tettes ellen szólnak, de kiderül az is, hogy nem volt rendes kihallgatás. A bírósági tárgyalás dokumentálása, az ítélet indoklása azonban annál alaposabb, legalább 60 oldalas. Az ügyben az időjárás is perdöntő volt. Ez egy rendkívül fordulatos bűnügy, ahol elképzelhető, hogy nem az elítélt volt az elkövető, ám ennek a részleteit az esetleírása közben nem érzékeljük.

A második fejezet egy gyilkosságsorozatot mutat be. Kovács Péter, a martfői rém bűntetteit ismerhetjük meg, aki 1957–1967 között követte el kegyetlenséggel gyilkosságait. Ebben az esetben egy nagyon részletes lélekrajzot is megismerhetünk, mely az elkövető részletes élettörténetét is feltárja. A szerző az esetbemutatás során elismeri a rendőrség kemény munkáját, amelynek hatására elfogták az akkori kor legveszedelmesebb szexuális ragadozóját. A bírósági szakaszban az elkövető elmebetegséget próbált színlelni, mindent elkövetett, hogy megtévessze az igazságszolgáltatást. További értékes információkat tartalmaz a Barna Bálinttal készült interjú összegzése, mivel Barna volt Kovács egyik kihallgatója a nyomozás során. Megtudhatjuk, hogy milyen remek érzéssel és profizmussal kapcsolódott rá az elkövető játszmájára, és biztatta, hogy mondjon el mindent, mert ha nem beszámítható, úgysem ítélik el. Végül ez vezetett a beismeréshez is. Az esettanulmány kiemelkedő része a Münnich Iván által készített pszichológiai elemzés ismertetése is.

A harmadik fejezet egy szilveszteri darabolós gyilkosságot mutat be. Ebben az esetben a tanári beosztásban dolgozó férj ölte meg a feleségét, de gondosan ügyelt arra, hogy gyermekük közben a szomszédban legyen. Az ilyen típusú bűncselekményeknél az elkövetőt a gyűlölet, a harag, a bosszú vagy szexuális

aberráció motiválja a tette elkövetésére. Jellemzően defenzív jellegűek ezek a típusú gyilkosságok, vagyis az elkövető szeretné a holttestet eltüntetni. Érdekesség, hogy nem jellemző az értelmiségi szakmában dolgozókra az ilyen típusú bűncselekmény elkövetése.

A negyedik fejezet egy házasság előtti bizarr gyilkosságot tár elénk, ahol szexuális motiváció húzódik a gyilkosság mögött. A tettes három évig elhitte, hogy elkövette a tökéletes bűntényt.

Ezt követi két fejezet, amelyekből gyermekgyilkosságokat elkövető bűncselekmények részleteit ismerhetjük meg, s csak erős idegzetűeknek ajánlott elolvasni.

A hetedik fejezetben egy rablógyilkosságot ismertet a szerző. 1974-ben egy pécsi nyugdíjast öltek meg, ám a valódi tettes a mai napig ismeretlen, így izgalmas találgatásokba kezdhetünk. 15 évvel később, még az elévülés előtt képbe került egy gyanúsított, akire a személyleírás, elhagyott cetliken lévő telefonszám, cím is teljesen illett, de a DNS-vizsgálat egyértelműen kimutatta, hogy nem járt a helyszínen.

Egy feltehetően zavart mentális állapotú szexuális elkövetőt is megismerhetünk a nyolcadik fejezetben, akinek az életútja és egész elkövetői pályája is szemléletes. Ez az elkövető – kényszergyógykezelését követően – az Úttörővasút réme címét is megkaphatná, mivel itt vadászott áldozataira. Néhány éven belül négy embert, köztük a saját szüleit, majd egy gyermeket próbált megölni, és nem rajta múlt, hogy csak egyszer járt sikerrel. Ebben az esetben érezhető volt, hogy a szerző is az általa bemutatott bűntény hatása alá került, mivel gazdag forrásanyaggal dolgozhatott.

Az utolsó előtti eset a könyv címadó gyilkossága, amely elgondolkodtat azon, hogy a szerencse és a gyerekek intuitív megérzése életmentő is lehet, mint az a túlélő fiú esetében kirajzolódik.

A záró fejezet egy olyan bűntény, amely során megszólaltatja a szerző az áldozat testvérét, aki elmeséli, hogy miként torkollott egy hétköznapi betörés brutális emberölésbe. Az „élőhang” megszólaltatása által a bűncselekmény mit sem veszített tragikus súlyából.

Peck M. Scott (1997) szerint *„Az emberi gonoszság túl fontos és összetett, így nem fér el egyetlen gondolkodási keretben. A valóság tökéletes megértését soha nem érhetjük el, csupán egyre közelebb kerülhetünk hozzá.”* Dulai Péter aprólékos megközelítéssel mutatja be ezeket a hátborzongató bűncselekményeket. Objektívan, ugyanakkor izgalmas és közérthető esegyűjteményként használható könyvet írt, amelyet ajánlok elolvasásra rendészeti szakembereknek, kriminológusoknak, jogászoknak, történészeknek és a téma iránt érdeklődőknek. Remek kiegészítő tananyag lehet a jogi, rendészettudományi képzésben is.

Felhasznált irodalom

Dulai P. (2021). *Gyilkosság a panel tetején. Minősített élet elleni bűncselekmények a Kádár-korszakban*. Cser Kiadó.

Peck, M. S. (1997). *Ördögi emberek. Az emberi gonoszság lélektana*. Akadémia Kiadó.

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

Baráth N. E. (2022). Minősített élet elleni bűncselekmények nyomában. *Belügyi Szemle*, 70(12), 2705–2709. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2022.12.9>